

22. duben - 40. výročí „DNE ZEMĚ“

Z OBSAHU • Konference „Udržitelný rozvoj měst“ • Místní Agenda 21 v praxi - Jablonce nad Nisou aneb město otevřené svým občanům • Mezinárodní indikátory pomáhají třídít odpad v Hodoníně

► Editorial

Milí čtenáři Bulletinu TIMUR,

příchod jara s sebou přináší mnohé. Jednou z událostí významných pro všechny, kteří nejsou lhostejní k životnímu prostředí a k přírodě, je 40. výročí „Dne Země“ připadající na 22. duben. V roce 1970 založil jeho tradici americký senátor Gaylord Nelson za přispění studentů a učitelů. Uvádí se, že Dne Země se v roce 1970 účastnilo 20 milionů amerických občanů. Hlavními tématy byly toxické látky v životním prostředí, odpady a zánik živočišných a rostlinných druhů. Po dalších dvaceti letech, v roce 1990, se k tradici Dne Země přidaly desítky dalších států na celém světě a počet akcí a občanů, kteří se do nich zapojili, se řádově rozrostl. Dnes je 22. duben 1970 připomínán jako okamžik vzniku celosvětového environmentálního hnutí a pro mnohé je stále jeho symbolem. Umíme si vůbec představit, že tato velká akce a z ní vyplývající tradice vznikla z iniciativy politiků na nejvyšší úrovni a dočká se takového zájmu veřejnosti? V našem prostoru a čase těžko. Naopak témata, která byla u nás dlouho považována za aktivistická, se jaksí plíživě stala praktickou součástí politiky se všemi dobrými i špatnými důsledky. Ukazuje se také, že životaschopnost procesů směřujících k zvyšování kvality života ve městech se o politickou podporu nutně musí opírat.

► Tohoto tématu se dotýká i obsah konference zmíněné v úvodu, kterou pořádá TIMUR se záměrem kriticky nahlédnout na dosavadní snahy o udržitelný rozvoj měst v ČR. Všichni jste samozřejmě srdečně zváni.

► Hned v několika příspěvcích se dočtete o pokrocích v Místních Agendách 21. V Jablonci nad Nisou úspěšně uskutečnili řadu akcí a dále usilují o pravidelnou debatu mezi občany a vedením města. Městská část Praha Libuš závěrečným seminářem úspěšně uzavřela projekt strategického plánování.

► V Dubí byla pokřtěna zpráva o životním prostředí, a to symbolicky - zástupci nejmladší generace za účasti starosty. V Hodoníně proběhla další aktualizace indikátoru spokojenosti obyvatel s místním společenstvím tentokrát s důrazem na možnosti separace biologického odpadu.

► Také autor článku o účasti TIMUR ve výzkumném projektu zdůrazňuje význam indikátorů udržitelného rozvoje a vzájemného porovnání míst s různými výchozími podmínkami pro strategické a politické rozhodování.

► Abychom připomněli, že TIMUR má ambice i v ekologické výchově, přinášíme stručnou informaci o novinkách souvisejících s ekologickou stopou školy. Nově se do debaty mohou zapojit příznivci sociální sítě Facebook.

► Sebereflexe – další pojem a téma, které je s politikou úzce spojeno – je předmětem tradiční rubriky „kostlivec ve skříní“. Schopnost nahlížet kriticky na sebe sama, na své dosavadní skutky a budoucí možnosti je potřebná pro každého, kdo vyžaduje odpovědnost a angažovanost od ostatních. Závěrečný kostlivec je „digestivem“ občerstvujícím po výčtu nesporných úspěchů. V této souvislosti vám upřímně přeji, ať při jarním úklidu skříní narazíte jen na samá příjemná překvapení,

Mirek Lupač / člen Grémia TIMUR

► Obsah

Bulletinu TIMUR / č. 2 / 2010

- 3 **Konference „Udržitelný rozvoj měst“**
Viktor Třebický
- 3 **Místní Agenda 21 v praxi**
Jablonce nad Nisou aneb město otevřené svým občanům
Alena Polreichová / MěÚ Jablonec n. N
- 5 **Zpráva o stavu životního prostředí ve městě Dubí byla „pokřtěna“**
Mirek Lupač
- 6 **Mezinárodní indikátory pomáhají třdit odpad v Hodoníně**
Petra Hajmanová / MěÚ Hodonín
- 7 **Novinky v grantovém výzkumu pro MMR** Michael Pondělíček
- 8 **Obyvatelé Chrudimi jsou se životem ve městě spokojeni**
Šárka Trunečková / MěÚ Chrudim
- 9 **MČ Praha Libuš udržitelná**
Viktor Třebický
- 10 **Ekologická stopa školy: Velký jarní úklid** Božena Svobodová
- 10 **Kostlivec noční, strašidelný, tentokrát o morální erozi** Michael Pondělíček
- 11 **O nás, o vás**
David Kunssberger

TIMUR

Týmová iniciativa pro místní udržitelný rozvoj, o. s.
Senovážná 2 / Praha 1 / 110 00
Tel.: 602 43 54 21 / e-mail: info@timur.cz

BULLETIN TIMUR

Vydává Týmová iniciativa pro místní udržitelný rozvoj, o. s.,
pouze v elektronické podobě pro vnitřní potřebu
a pro potřebu partnerů TIMUR.

REDAKCE

Michaela Pomališová (odpovědná redaktorka)
Josef Novák, Michael Pondělíček

DESIGN

Martin Adamec / DesignTyponet / Tel.: 605 96 76 08

► Konference „Udržitelný rozvoj měst“

Viktor Třebický / TIMUR

► Ve dnech 25. – 26. 5. 2010 se v Eurocentru v Jablonci nad Nisou uskutečnila konference „Udržitelný rozvoj měst“, s podtitulem „Teorie, praxe, hodnocení, prezentace“. Organizátorem konference je TIMUR ve spolupráci s městem Jablonec nad Nisou.

► Cílem konference je poskytnout prostor pro nezaujaté hodnocení udržitelnosti či neudržitelnosti rozvoje měst v České republice v uplynulých dvaceti letech a posouzení úspěšnosti praktické aplikace konceptu udržitelného rozvoje na místní úrovni. Záměrem organizátorů je vyvolat debatu o skutečném stavu a směřování měst podloženou konkrétními příspěvky účastníků a reálnými daty a indikátory. Součástí konference budou prezentace praktických přístupů k udržitelnému rozvoji měst přednesené odborníky z Norska a Slovenska.

► Konference je určena jak zástupcům veřejného sektoru (politikům i úředníkům, zástupcům ministerstev, krajů, odborných a neziskových institucí), tak účastníkům z výzkumných organizací a vysokých škol zabývajících se související problematikou a zástupcům firem se vztahem k životnímu prostředí a udržitelnému rozvoji. Další informace o konferenci je zveřejněna na internetových stránkách TIMUR.

► Záštitu na konferenci „Udržitelný rozvoj měst“ převzal předseda vlády České republiky Jan Fischer a náměstek hejtmána Libereckého kraje Vít Příklad. Organizátoři konference věří, že tyto záštity přispějí k významu a úspěšnému průběhu celé akce. Výstupem konference bude vedle sborníku příspěvků také výzva určená pro vládu ČR směřující k reálnému uplatňování udržitelného rozvoje na národní i místní úrovni.

Ing. Jan Fischer, CSc.
předseda vlády České republiky,
předseda Českého statistického úřadu

RNDr. Příklad Vít
náměstek hejtmána pro resort
hospodářského a regionálního
rozvoje, evropských projektů
a rozvoje venkova

► Místní agenda v praxi Jablonec nad Nisou aneb město otevřené svým občanům

Alena Polreichová / MěÚ Jablonec nad Nisou

► Město Jablonec nad Nisou již řadu let pořádá různé akce zaměřené na veřejnost. Naším hlavním cílem je setkávat se s občany ze všech částí města a všech věkových kategorií, a tak je zapojovat do dění města.

► Jedná se o akce z různých oblastí, například z oblasti životního prostředí, komunitního plánování, prarodinné politiky, sociální a zdravotní oblasti, dopravní a dalších. Jelikož donedávna tyto akce organizovaly příslušné odbory našeho městského úřadu (odbor životního prostředí, odbor humanitní aj.), rozhodli jsme se zastřešit všechny tyto aktivity projektem Místní Agendy 21 a ještě více aktivně zapojit veřejnost do dění v jejich městě. Proto v lednu 2009 podalo město Jablonec nad Nisou na Ministerstvo životního prostředí ČR žádost o poskytnutí grantu na podporu MA21 z Revolvingového fondu MŽP. Náš projekt jsme nazvali Jablonec nad Nisou – město otevřené svým občanům. Patřili jsme mezi ty šťastnější uchazeče, neboť žádost nám byla schválena a již v dubnu 2009 jsme projekt odstartovali. I nadále jsme se snažili oslovovat co nejvíce občanů různých věkových skupin města a přilehlých oblastí. Pro samotnou organizaci a komunikaci uvnitř úřadu i směrem k veřejnosti vznikla pracovní skupina tvořená jak úředníky městského úřadu (oddělení stížností, humanitní odbor – kulturní a sociální oblast, tisková mluvčí), tak zástupci ekologické organizace, školství i veřejnosti.

► V rámci projektu jsme připravili sedm setkání s občany, ekologickou osvětu pro pedagogy mateřských škol, ekologický program předškoláků, zřídili jsme internetovou stránku s informacemi o akcích v rámci grantu i dalších aktivitách úřadu obsahem spadajících právě do Místní Agendy 21: <http://www.mestojablonec.cz/cs/projekty/mistni-agenda-21/>. Zorganizovali jsme setkání s podnikateli. V rámci adventních nedělí se konalo setkání občanů při rozsvícení vánočního stromu a setkání se seniory.

► Při výběru témat pro setkání s občany jsme vycházeli ze strategických dokumentů města, ale i z aktuální situace. Například téma „Chybí vám jesle?“ bylo velice aktuální, neboť současný systém mateřské dovolené umožňující její čerpání např. v délce dvou let staví posléze rodiče před nelehkou otázku – kam

Setkání s občany na téma „Chybí Vám jesle?“

umístit dvouleté dítě, když mateřské školy často kapacitně nepokryjí ani současnou poptávku dětí tříletých.

➤ Další pro občany velmi zajímavé téma bylo řešení dětských hřišť na jednom ze zdejších sídlišť. Čekali jsme návštěvnost především mladých rodin, ale dostavili se i starší občané – prarodiče. Ti kladli otázky ohledně rozmístění herních prvků pro jejich vnoučata, zachování zeleně na sídlišti, ale přišli i s nápadem „seniorského koutku“, což v praxi znamená zřízení pergoly se stolkem a lavičkami.

➤ Velice aktuální téma bylo O přehradě na přehradě konané před zahájením letní sezóny. V tomto případě byl velmi přínosný fakt, že výstupy ze setkání bylo možné ještě v nadcházejícím prázdninovém období pružně použít, například v oblasti bezpečnosti chodců, řidičů či návštěvníků přehrady.

➤ Při přípravě setkání s občany jsme prvně použili způsob aktivního zapojování veřejnosti do rozhodování o městských záležitostech. Inovativním přístupem bylo také využití jednotného vizuálního stylu plakátů v rámci grafického manuálu, použitého městem jako celku a hlavně zpětné vyhodnocování jednotlivých setkání stejnou formou jako pozvánky. Touto zpětnou vazbou jsme sledovali cíl přimět občany k dalším diskuzím. Další informace jsme umístili na web vždy, když se s výsledky jakkoli pracovalo dál. Například o postupu rozhodování a projektování zařízení typu jeslí jsme přinášeli neustále nové informace a dnes, rok poté, stojíme před výstavbou konkrétního předškolního zařízení s jednou třídou pro děti mladší tří let, které vznikne v areálu městské nemocnice na základě požadavku vzešlého ze setkání s občany v rámci projektu Místní Agendy 21.

➤ Během loňského roku jsme se však věnovali také ekologické výchově předškoláků, s níž jsme sklídili mezi dětmi i pedagogickým sborem mateřských škol velký úspěch. Přednášky probíhaly formou hry situo-

vané do prostředí jablonecké přehrady a jejího okolí, tedy míst, která děti velice dobře znají.

➤ To je v krátkosti něco málo z našich prvních kroků v rámci Místní Agendy 21. A jaké zkušenosti jsme během toho roku načerpali? Start nebyl rozhodně lehký. Spousta z nás se v pojmech udržitelný rozvoj nebo Místní Agenda 21 ztrácela. Bojovali jsme se nezájmem veřejnosti, přesto jsme vytrvali. Navíc se město Jablonec nad Nisou zapojilo i do projektu o. s. TIMUR Hodnocení stavu životního prostředí měst a i ten nám ukázal, jak nutné je stále a ve velké míře přinášet chybějící informace. Hodnotili jsme důvody negativně ovlivňující účast občanů na setkáních a závěr nebyl vždy jednoznačný. Samozřejmě, že je třeba dbát v první řadě na výběr zajímavého tématu, ale osudovou chybou může být někdy i volba místa a času či (televizní program). Hojná účast byla v případech, kdy se téma dotýkalo konkrétní skupiny občanů (jesle) či konkrétního sídliště (hřiště pro děti), naopak méně lákavá jsou témata obecná (bezpečnost ve městě, odpady).

Děti MŠ 28. října spolupracují na třídění odpadu

➤ Přestože akce pořádané v rámci grantu z Revolvingového fondu MŽP byly rozložené na dobu jednoho roku a projekt je již ukončen, v setkáních s občany i nadále pokračujeme. Tentokrát pod názvem Setkání se starostou v duchu motto: „Řekněte své názory, položte své otázky, představte své náměty“. Setkání budou probíhat v jednotlivých lokalitách města, občanům budou představeny připravované projekty, ke kterým se budou moci i nadále vyjadřovat. Především však očekáváme aktivní vstupování občanů do diskuze, kdy budeme společně probírat jejich příspěvky. Věříme, že získání zkušeností z uplynulých setkání s občany, a to pozitivních či negativních, nám pomůže připravovat ta nová zajímavěji.

➤ Důležité je, aby občané věděli, že jejich názory město vnímá a snaží se je uvést do praxe. Tak budou moci i nadále říkat, Jablonec nad Nisou je město otevřené svým občanům.

► Zpráva o stavu životního prostředí ve městě Dubí byla „pokřtěna“

Mirek Lupač / TIMUR

Ve středu 10. března se na Městském úřadě v Dubí konalo slavnostní setkání. Jeho hlavním bodem bylo předání a křest nové zprávy o stavu životního prostředí Dubí. Tuto zprávu vytvořila Týmová iniciativa pro místní udržitelný rozvoj ve spolupráci s Městem Dubí díky podpoře Státního fondu životního prostředí.

Mirek Lupač s dětmi místní ZŠ křtí Zprávu o životním prostředí města Dubí

► Dubí bylo jedno ze tří měst ČR, která se do projektu zapojila. O samotném projektu jsme na stránkách bulletinu již několikrát informovali. Dubí leží na samotném úpatí Krušných hor na hranici severočeské uhelné pánve. Kdysi vyhledávané lázeňské město bylo ve dvacátém století tvrdě zkušeno osudem. Byl to osud severního pohraničí vytvářený světovými válkami se všemi důsledky pro mnoho následujících desetiletí. Ta byla kromě přetrhání vazeb a kořenů místních obyvatel významně poznamenána devastací životního prostředí.

► Město neslo důsledky těžby, znečištění ovzduší a vody. O to cennější je dnešní otevřený přístup k péči o životní prostředí ze strany radnice a účast města v ojedinělém projektu, jehož cílem je ukázat ostatním obcím cestu k aktivnímu informování občanů o kvalitě místa kde žijí.

► Setkání se za TIMUR zúčastnil vedoucí projektu Mirek Lupač a odborný pracovník Viktor Třebický. Město

Dubí zastupoval pan starosta Petr Pípal a projektová manažerka Ladislava Hamrová, která měla po celou dobu na starost spolupráci s TIMUR. Protože se na tvorbě zprávy podílely děti, které psaly úvahy a malovaly obrázky o vlastním pohledu na životní prostředí ve městě, účastnily se setkání i ony. Přivítali jsme tři žačky 5. třídy z 1. ZŠ Dubí a tři „deváťáky“ z 2. ZŠ Dubí. Děti doprovázely paní ředitelky a učitelky z obou škol, které pomáhaly se soutěží, jejímž výsledkem byly práce publikované ve zprávě.

► Setkání se také zúčastnili novináři z Teplického deníku, kteří se postarali o následnou publicitu. Během setkání zazněly svěží příspěvky zúčastněných a v celkově příjemné a otevřené atmosféře byla nealkoholickým sektem z rukou dětí pokřtěna reprezentativní publikace „Zpráva o životním prostředí města Dubí“. Následovala asi hodinová uvolněná debata dospělých a dětí spojená s četbou a prohlížením prací školáků. Všichni přítomní se shodli, že pro dobrý život ve městě je potřeba vzájemné důvěry. Dětem bylo vyjádřeno uznání za všímavost ke svému okolí a byly vyzvány, aby se neostýchaly kdykoliv v budoucnosti otevřeně říkat svoje názory na místo, kde žijí.

► Na závěr je třeba zmínit, že pan starosta Pípal vyjádřil zájem města pokračovat ve vydávání zprávy i v budoucnosti. Starší děti, které se setkání zúčastnily, budou tehdy již dospělí občané s právem rozhodovat. Snad alespoň někteří z nich svým odpovědným přístupem pomohou k dalšímu zlepšení kvality prostředí a života a současně budou považovat otevřený a korektní vztah s vedením města za samozřejmost. TIMUR děkuje Městskému úřadu Dubí pedagogům i dětem 1. a 2. základní školy za spolupráci a účast v projektu.

Starosta Petr Pípal, Ladislava Hamrová, Mirek Lupač, Viktor Třebický a děti základních škol v Dubí a jejich učitelky

Mezinárodní indikátory pomáhají třídit odpad v Hodoníně

Petra Hajmanová

koordinátorka projektu Zdravé město a MA21
MěÚ Hodonín

▣ V roce 2004 a 2006 se město Hodonín ve spolupráci s TIMUR zapojilo do sledování evropských indikátorů A.1 Spokojenost občanů s místním společenstvím, A.3 Mobilita a místní přeprava cestujících, A.4 Dostupnost místních prostranství a služeb. V roce 2007 jsme dále sledovali indikátor B.6 Cesta dětí do a ze školy. Koncem loňského roku jsme se ke sledování indikátorů vrátili, abychom mohli srovnat jednotlivé výsledky dotazníkového průzkumu.

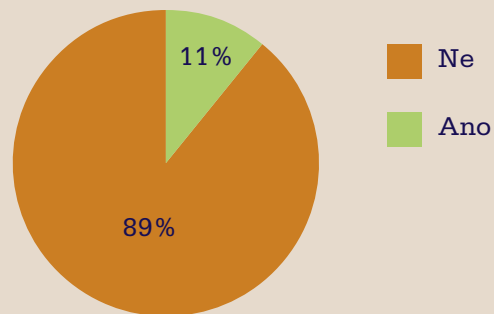
▣ Zajímavým doplňkem tohoto průzkumu byla sada otázek zaměřených na separování komunálního odpadu a na potenciál sběru biologicky rozložitelného komunálního odpadu (BRKO). Proč jsou tyto otázky pro naše město důležité? Hodonín byl úspěšný v druhé výzvě Revolvingového fondu Ministerstva životního prostředí ČR, který je určen pro podporu projektů zaměřených na rozvoj Místní Agendy 21. Město získalo grant ve výši 885 500 Kč na projekt „SEPAROVANĚ – SPOLU! Příprava a pilotní ověření opatření k naplnění Akčního plánu tříděním odpadů spolu s podporou výchovy a osvěty občanů“.

▣ Hlavním cílem projektu je přispět k udržitelnosti odpadového hospodářství města Hodonína prostřednictvím návrhu systému nakládání s biologicky rozložitelnými odpady, jeho pilotního ověření, osvěty veřejnosti a zajištěním zdrojů pro jeho realizaci. Aktivity projektu pokládají základy pro plánování a realizaci opatření v oblasti separace a sběru bioodpadů v celém Hodoníně. Jednou z aktivit bude také

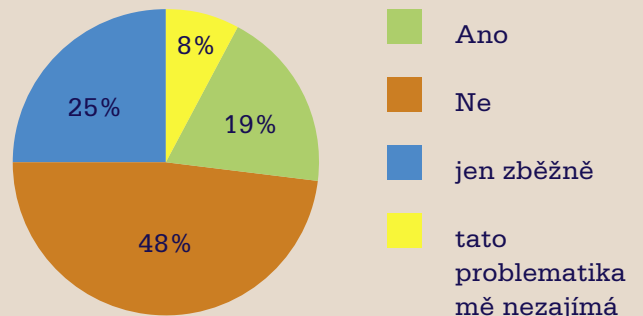
získání externích zdrojů pro uskutečnění těchto opatření.

▣ Možnost zařadit do průzkumu otázky „na míru“ každého města je od společnosti TIMUR velmi vstřícný a pro nás velmi cenný krok. Nabízí se totiž otázka: Jak jinak bychom v tak krátké době na tak početném vzorku obyvatel prověřili povědomí občanů o možnostech třídění BRKO?

Třídíte biologicky rozložitelný kompostovatelný odpad (BRKO)?

Máte informace o třídění biologicky rozložitelného kompostovatelného odpadu (BRKO)?

Graf 1 a 2: Ukázka z výsledků doplňujících otázek k odpadům v dotazníkovém šetření ukazatele A.1 Spokojenost obyvatel s místním společenstvím

▣ Z hlediska třídění biologicky rozložitelného, kompostovatelného odpadu (BRKO) je důležité, že pouhých 11 % jej třídí, což může být způsobeno tím, že téměř 50 % nemá o jeho třídění informace.

► Novinky v grantovém výzkumu pro MMR

Michael Pondělíček / TIMUR

Co je nového v rámci výzkumu vedeném Civitas per Populi, o. s. ve spolupráci s TIMUR a Fakultou architektury VUT Brno pro MMR (WD-69-07-4) nazvaném „Indikátory trvale udržitelného rozvoje jako nástroj sledování a snižování disparit v úrovni kvality života obyvatelstva jednotlivých regionů“?

► Tento text by neměla být žádná situační zpráva ani rozklad činnosti, chceme jen upozornit, že TIMUR se v rámci své kmenové činnosti podílí na více výzkumech a tato činnost se dál úspěšně rozvíjí. Postup v grantovém výzkumu pro Ministerstvo pro místní rozvoj byl za rok 2009 úspěšně obhájen, další rok bude dokončován a dotažen do aplikace výsledků v praxi.

► Po mnoha pokusech a různých scénářích sběrů dat o udržitelném rozvoji českých a moravských měst (což je slušná Sisyfovská práce) byla dokončena a ověřena třetí komplexní metodika na „dostupné“ hodnocení udržitelnosti rozvoje měst a obcí ve všech odpovídajících pilířích rozvoje, tedy v oblasti sociálně-demografické, ekonomické, v oblasti ochrany životního prostředí – environmentální - a také v oblasti požadavků územního rozvoje (plánování). Hodnocení udržitelnosti je úzkostlivě orientováno na data pro základ doložitelných a dostupných skladebných (v různých úrovních státní správy) indikátorů udržitelnosti.

► Tento záměr mírně koreluje s přípravou zpráv o životním prostředí pro města, jejichž metodiku v roce 2009 TIMUR za podpory SFŽP také zpracoval a veřejně prezentoval (viz stránky www.timur.cz), ale jde ještě rozsáhleji a hlouběji pod povrch věcí, protože se snaží podchytit udržitelnost rozvoje v dané obci nebo městě v celé šíři prostřednictvím ověřitelných dat.

► Předpokládaným výsledkem prací prezentovaných v uplynulých letech na seminářích i konferencích se společnou účastí je zpracování obecného nástroje pro hodnocení udržitelnosti města na základě dostupných údajů. Nově by toto hodnocení mělo být, podle požadavků Ministerstva pro místní rozvoj, dostupné i v elektronické formě, tedy na internetových stránkách, pro všechny představitele měst,

kteří se k sledování indikátorů místního udržitelného rozvoje směle odhodlají (s postupující krizí a blízkostí voleb bude veřejnost často takové měření kvality rozvoje města požadovat).

► Nic ovšem není bezbolestné, protože díky struktuře statistických dat a územně analytických podkladů v současné podobě není jednoduché řadu dat, často i zpětně, dohledat jinak, než vlastním šetřením. Tak je nutno využít dotazníky, jindy kreativně hledat data v různě se měnících databázích ČSÚ nebo resortu životního prostředí či zdravotnictví.

► Přes všechna úskalí výzkumu věříme, že výzkumného záměru bude docíleno a metodiky budou ověřeny ještě jednou v terénu – mezi městy v rámci ČR a data se podaří získat tak, aby mohla být zpracována přehledná internetová aplikace a databáze umožňující rovnou i odpovědné, relevantní srovnání měst a obcí na úrovni lepší, než je často prezentována v novinách.

Navržená struktura databáze pro potřeby měst a obcí v ČR na základě požadavku MMR v grantovém výboru VaV

Pilíř udržitelného rozvoje	Úroveň dat	Obecní úřad	Pověřený obecní úřad	Obec s rozšířenou působností	Krajský úřad
Environmentální	Základní data MOS	+	+	+	+
	GIS mapy			+	+
	Vlastní šetření		+	+	+
Ekonomický	Základní data MOS	+	+	+	+
	Mapy ekonomické				+
	Vlastní šetření			+	+
Sociální	Základní data MOS	+	+	+	+
	Mapy sociální				+
	Vlastní šetření	+	+	+	+

Uvedená struktura databáze k environmentálním a dalším indikátorům zjišťovaným na jednotlivých úrovních je laděna tak, aby došlo k propojení mapových a dalších podkladů na všech úrovních. Proto by například pro účely územního plánování měly být na základě podobného návrhu MMR založeny veřejně dostupné početní řady výsledků z databází na každé úrovni podle dostupnosti dat. Faktem zůstává, že data na všech úrovních státní hierarchie často nekorelují a také jsou velmi špatně interpretovatelná. Jako zásadní vidíme vůli založit vlastní sledování udržitelnosti v obcích ČR ve všech pilířích UR, ovšem tak aby výsledky byly dostupné veřejnosti. Faktem zůstává poměrně napjatý vztah obcí, úřadů a ČSÚ, kde data často mizí nebo jsou změněna na jiná z neznámých důvodů.

► Chrudimčané jsou se životem ve městě spokojeni

Šárka Trunečková / koordinátorka
Zdravého města a MA21 MěÚ Chrudim

Město Chrudim, které realizuje projekt Zdravé město a Místní Agendu 21, provádí pravidelný průzkum udržitelnosti města podle standardizovaných indikátorů udržitelného rozvoje sady ECI.

► V roce 2009 proběhlo již třetí sledování tří indikátorů. Pro zjištění příslušných dat je třeba použít metodu dotazování. Jde např. o Spokojenost občanů s místním společenstvím, Mobilitu a místní přepravu cestujících a Cesty dětí do škol.

► Výsledky sledování předkládáme radě města a zastupitelstvu města a následně bývají využity jako podklad pro řešení konkrétních opatření. S výsledky indikátorů jsou seznamováni také pracovníci městského úřadu. Získaná data se dále stávají podkladem pro přípravu případných plánovacích setkání či kulatých stolů (zapojení veřejnosti do rozvoje města).

► Z hlediska hodnocení kvality odvozu odpadů se celkové bodování zvýšilo. Toto byla jedna z reakcí lidí na kulatý stůl, jehož ústředním tématem bylo zkvalitnění úklidu veřejných prostranství a proběhl koncem roku 2009. Se získanými podněty se dále pracovalo. Ve spolupráci s odborem životního prostředí a Technickými službami byla také provedena optimalizace sběrných míst ve městě – na základě dostupnosti separačních hnízd do vzdálenosti 100m.

► Naopak občané v průzkumu vyhodnotili, že nejsou mnoho spokojeni s možností návštěvy nekuřáckých restaurací. Toto zjištění potvrdilo projednání Desatera problémů města Chrudim, kde bylo jedním z bodů „Zajistit programy pro omezení kuřáctví - především pasivního kouření na veřejných místech“, a proto jsme se začali touto problematikou blíže zabývat.

Připravili jsme ve spolupráci s místními partnery projekt „Nekuřáckých provozoven“. V průběhu května proběhne certifikace zapojených provozoven, které poskytují nekuřácké zázemí, a veřejnost tak získá přehled a jednotné označení těchto zařízení. Další aktivitou, která řeší tuto problematiku, je kouření na veřejných zastávkách MHD. I toto bude nyní řešeno častými kontrolami strážníků městské policie.

► Bezpečnost občanů v lokalitě, kde se občané cítí méně bezpečně, řešíme nyní zřízením nové služebny městské policie, která zde bude vykonávat 24 hodinový dozor. Ve městě je realizován program Prevence kriminality, který se přímo na bezpečnost občanů zaměřuje. Vnímání bezpečnosti každého z nás je třeba brát jako vnímání subjektivního pocitu.

► Z hlediska možnosti účastnit se plánovacích procesů ve městě byl také zaznamenán nárůst bodového hodnocení oproti sledování v roce 2007. Tento výsledek odráží skutečnost, že město aktivně realizuje Místní Agendu 21 (v roce 2005 byla uznaná Ministerstvem vnitra ČR jako metoda modernizace veřejné správy). V rámci komunitního plánování jsou pro veřejnost využívány různé metody zapojování veřejnosti. Občané tak mohou sdělit své náměty a připomínky, které jsou následně zohledňovány v přípravě jednotlivých projektů. Jednou z oblastí, která předpokládá zapojování obyvatel, je **rekonstrukce a vznik nových dětských hřišť**. Pro občany žijící poblíž upravovaných hřišť jsou připravena plánovací setkání, pomocí kterých bývá vytipována vhodná lokalita a vybráno příslušné vybavení hřiště odpovídající věku dětí. Na posledním setkání je k připomínkování předkládána projektová studie. Vše probíhá v souladu s plánovacími procesy ve městě a ve spolupráci s architekty. Takto vznikla dětská hřiště Na Větrníku, Víta Nejedlého, Na Rozhledně ...

► Své místo v plánování s veřejností má i **regenerace parků a odpočinkových míst**. Občané se tak stávají spoluvůdci projektů. Na plánovacích setkáních (zpravidla na dvou až třech) bývá vytvořen návrh místa. Vše probíhá ve spolupráci s architekty. Výsledkem je vytvoření příjemného místa, které odpovídá požadavkům současné doby a podporuje mezigenerační soužití. Toto cestou byla regenerována odpočinková místa Novoměstská, Sv. Čecha, vnitroblok Víta Nejedlého a Pod Požární zbrojnicí.

► Další z metod zapojování veřejnosti, kterou pravidelně pro občany město Chrudim připravuje, jsou veřejná projednání. Každoročně je pro občany organizována aktualizace Plánu zdraví a kvality života, sta-

novení Desatera problémů města Chrudim, projednání humanizace velkých sídlišť, Integrovaný plán rozvoje města apod. Na tomto setkání bývá zaznamenáno velké množství podnětů, připomínek, které se poté město Chrudim snaží postupně s příslušnými odborníky řešit. Svě místo v plánování s veřejností mají i kulaté stoly. Jde o interaktivní formu zapojování veřejnosti, při níž se očekává aktivní diskuse.

▣ Z porovnání výsledků sledování Mobility a místní přepravy cestujících je patrné, že největší podíl cest byl uskutečněn **pěšky** (42,0 %). Druhý nejčastější **osobním automobilem** (31,4 %), dále **hromadnou dopravou** (16,8 %) a **na kole** (9,0 %). Došlo ke zvýšení počtu pěších a cyklistů. Tyto výsledky mohou odrážet i fakt, že v uplynulém roce proběhl kulatý stůl na téma cyklo doprava v Chrudimi, kde jsme sesbírali mnoho podnětů pro řešení. Byla také uvedena do provozu nová cyklostezka spojující Chrudim a Pardubice (mnoho obyvatel města dojíždí za prací do sousedních Pardubic).

▣ Co říci na závěr? Zjištěné výsledky „nenechat pod pokličkou“, ale využít je pro aktivní plánování, zapojování veřejnosti do řešení konkrétních situací.

▣ Městská část Praha Libuš – udržitelná

Viktor Třebický / TIMUR

Dne 18. března 2010 se v tělocvičně klubu JUNIOR konal závěrečný seminář k projektu Městská část Praha - Libuš „Strategický rozvoj MČ Praha - Libuš respektující principy udržitelnosti/ udržitelného rozvoje“.

▣ Na semináři byly prezentovány výsledky projektu – indikátory udržitelného rozvoje, Strategický plán rozvoje MČ Praha – Libuš, posouzení vlivů Strategického plánu na životní prostředí (SEA) aj. Zástupce TIMUR Viktor Třebický představil výsledky čtyř indikátorů mezinárodní sady ECI/TIMUR, na jejichž sledování se v městské části podílel. Jednalo se o ukazatele A.1 Spokojenost občanů s místním společenstvím, A.3 Mobilita a místní přeprava cestujících, A.5 Kvalita místního ovzduší a B.10 Ekologická stopa.

► Ekologická stopa školy: Velký jarní úklid

Božena Svobodová / TIMUR

Pomalou ale jistě začalo jaro a je tedy nevhodnější čas na jarní úklid. Řeč samozřejmě není o třídění šatníku nebo o mytí oken, ale o novinkách v ekostopě školy a souvisejících aktivitách TIMUR.

► V rámci inovování komunikace jsme se rozhodli hodit rukavici mladým spoluřešitelům našeho projektu, pro které (a nejen pro ně) jsme vytvořili stránku věnovanou ekologické stopě školy na oblíbené síti Facebook. Proměnou také projdou stávající internetové stránky www.ekostopa.cz a v neposlední řadě i online kalkulátor. Dojde k jeho zpřehlednění a vytvoření verzí pro různé typy škol (základní školy, střední školy, atd.) Všechny novinky jsou součástí dvou intenzivně připravovaných projektů, které jsou podávány v rámci vyhlašovaných výzev Operačního programu vzdělávání pro konkurenceschopnost.

► Jaký bude jejich osud nelze v tuto chvíli říci, ale snažíme se, aby žádosti byly co nejkvalitněji zpracované. Prozatím tedy jarní úklid probíhá v našich šuplících, kam se všechny dobré nápady v době nepřízně ukládaly a nezbyvá než doufat, že se nápadům dostane nejen oprášení, ale také uskutečnění.

► Kostlivec noční, strašidelný, tentokrát o morální erozi

Michael Pondělíček

Kustod tajné kostnice TIMUR

► Zamysleme se nejprve nad tím, co to vlastně ta morální eroze je? Jde o opotřebení věkem či časem, podobně jako u koroze? To je známé, něco se tak používá, že se to prostě ojezdí, opotřebuje a není to tak nějak ono. Ale to ještě není ten správný souběh významů slov. Co třeba eroze, to je naproti tomu předchozímu proces, při kterém něčeho ubývá, něco mizí a je někam odnášeno bez návratu. To by mohlo být to správné.

► Tím se dostáváme konečně nazpátek k výrazu morální eroze, tedy k morálnímu opotřebení myšlenek idejí, postupů a přístupů, které musí být dříve či později důvtipně inovovány, jinak prostě zastarají a odvané je nenávratně vítr času kamsi pryč, směrem do historie.

► Je to něco takového, jako shrnul pro pojem „sklizeň“ nesmrtelný St. de Exupéry ve své Citadele, že „sklizeň nelze mít dlouho, nelze jí žít déle, nelze usnout ve sklizni“, protože člověk se od přírody nemůže zastavit, aniž by mu nehrozilo, že ho eroze opracuje. Zůstane a opět Exupéryho výraz pro takový stav - „zůstane jen vítr slov“. Komukoliv hrozí morální eroze! Sebelepší hnutí, organizace nebo celá síť může zanedbat běh dopředu a ustrnout, vymluvit se na tradici a prozíravost, ale bránit svůj klid a ustrnutí ve „sklizi“. Sebevětší úprk za velkými ideály se pak může změnit v rutinní vyplňování papírů, byrokracií a „recyklaci“ ročních zpráv, bez smyslu věcí, bez pohybu. I klasik Jára Cimrman konstatoval, že při aktivitách národa se v Blaníku „nepohla ani myš“. Zcela paradoxně právě nouze a změny přispívají u bdělých osob k tomu, aby nejen v časech krize nedošlo k opotřebení a vznikaly nové myšlenky. Nakonec většina umělců tvořila z morální nebo jiné nouze.

► Na čase oživit má tentokrát i TIMUR, aby probral a vzkřísil své myšlenky i společnou činnost a začal hledat své vnitřní zdroje, protože zájem o indikování čehokoliv klesá s tím, čím hlouběji mají i slušná města do kapsy. Tenhle kostlivec ve skříni je tedy o tom, že se, jak doufám, nebojíme trefit do sebe a že vnitřní zdroje pro další neotřelé projekty a práci na přínosných projektech ještě máme, samozřejmě pokud budeme chtít.

► O NÁS O VÁS: **David Kunssberger** alias „Slon“

Zde vám postupně představujeme osoby spojené s TIMUR

► Od narození žije a pracuje v Praze na pomezí Žižkova a Vinohrad. Pracovně se zabývá hlavně ekonomikou projektů neziskových organizací, informačními systémy a zpracováním dat zejména v oblasti životního prostředí. S TIMUR spolupracuje na projektech spojených s přípravou a zpracováním zpráv o stavu životního prostředí ve městech na základě environmentálních indikátorů a ekologickou stopou, a také na zajištění východisek pro místní koncepce ochrany životního prostředí. Vlastní téměř stohlavé stádečko slonů všech možných velikostí i provedení. Ve volném čase se nejraději věnuje vaření, cestování, fotografování a jízdě na kole. Je velkým fandou seriálů The Simpsons a Futurama.

„MŽP mi v rámci zelené dotace dodalo klimatizační pomůcku, ale teď se stejně potím jak to zase vyúčtuju...“

